

Kod předmětu: SP7MP_MTP2 Metodologie 2

Vypracovala: Janíková Gabriela, učo 259536

1. Výzkumné téma, problém otázka

Téma: Šikana na základních školách

Otázka, problém: Vyskytuje se stále šikana na našich základních školách?

Šikana je záměrné a nevyprovokované užití síly jedincem nebo skupinou, zpravidla opakovaně. Šikana je nemoc toho, kdo šikanuje. Je to nemocné, tedy patologické chování. Většina projevů šikany naplňuje skutkovou podstatu trestných činů. Šikana je častá, místy postihuje více než pětinu dětí na základních školách. Nejčastější obětí šikany jsou příslušníci menšin, u nás třeba romské, nebo děti čímkoli odlišné od očekávaného průměru. Většina dětí nepřizná, obvykle ze strachu, učitelům ani rodičům, že jsou obětí šikany. Šikana velmi poškozují duševní, ale často i tělesné zdraví jedince.

Opatření k prevenci a řešení existuje celá řada, jejich škála je velice široká a pestrá. Mezi sebou se liší jak šířkou záběru (v rámci třídy, školy popř. širší komunity- obce, metody pracující pouze s oběťmi nebo agresory popř. celou skupinou). I přesto se šikana v našich školách objevuje čím dál tím více. Proto je nutná nejen odborná erudovanost učitelů, vychovatelů a ostatních pedagogických pracovníků, ale především připuštění si možnosti jejího vzniku a existence na naší škole.

Cílem mého výzkumu je zjistit, z náhodně vybraného vzorku žáků ZŠ Rynárec a ZŠ Úvoz, zda se na těchto základních školách šikana vyskytuje či ne a v jakém poměru ve srovnání se statistikami.

2. Hlavní výzkumná otázka a vedlejší výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka: Nachází se šikana na našich základních školách ?

Vedlejší výzkumné otázky: Vědí žáci co znamená „šikana“? Co všechno považujeme za šikanu a co už ne? Jaké jsou formy prevence šikany na škole? Kdo je častěji obětí šikany?

3. Volba výzkumné strategie

Zvolila jsem kvantitativní způsob výzkumu, jelikož bych ráda zobecňovala své závěry na náhodně zvolené populaci (tedy žácích ZŠ Rynárec a ZŠ Úvoz) pomocí dotazníku a dokáži si zformulovat hypotézy.

4. Hypotézy

Teoretická hypotéza: Na vybrané ZŠ Rynárec se šikana nevyskytuje.

Pracovní hypotézy:

Děti, které vidí násilí u svých rodičů, mají větší sklon k agresivitě.

Děti ze sociálně slabších rodin jsou častěji obětí šikany než děti z rodin lépe situovaných.

Kluci používají více fyzického násilí a dívky naopak psychického.

5. Konceptualizace a operacionalizace

Konceptualizace: Slovo šikana pochází z francouzského slova *chicane*, což znamená opakovaně zlomyslné obtěžování, týrání, sužování a pronásledování.

Operacionalizace:

1. sociální izolace: počet kamarádů ve třídě, ve škole, v okolí, vztahy v rodině
2. soc. dovednosti: extrovert, introvert
3. temperament: flegmatik, snagvinik, melancholik, cholerik
4. soc. aktivity: záliby, sporty, kroužky

6. Návrh metody sběru dat

Metoda výzkumu: **Dotazník** (36 uzavřených otázek, 3 otevřené podotázky)

Výzkumná populace: 4., 7. třída, 38 dětí

- 4. třída: 10 chlapci, 8 dívek
- 7. třída: 10 chlapců, 10 dívek

Zdůvodnění: vzorek dvou tříd vybrán náhodně losem

Výhody: náhodně vybraný vzorek zvyšuje platnost výsledku

Nevýhody: není možné testovat všechny žáky školy různých škol

7. Dotazník (úryvek):

Dotazník k projektu o šikaně na vybrané ZŠ

Co je to šikana?

O šikanu se jedná, jestliže je někomu opakovaně ubližováno a on se nedokáže ubránit. Ubližování může mít různou formu, od posměšků, pomluv a ignorování, přes ničení, schovávání věcí až po vydírání, bití a ponižování. Šikanovat může například spolužák, skupina spolužáků, žák či žáci z jiné třídy nebo školy a v některých případech i učitel. Šikanující chce získat moc a převahu nad ostatními a zároveň skrýt své vlastní obavy a nejistoty. Je to úmyslné jednání, které je namířeno proti jinému subjektu, a které útočí na jeho důstojnost. Informace získané vyplněním tohoto dotazníku pomohou zabránit ubližování slabým a bezbranným a vytvořit bezpečnější prostředí pro všechny. Proto Vás prosím o pravdivé zodpovězení následujících otázek.

Instrukce k vyplnění dotazníku:

Nepodepisuj se, dotazník je anonymní! Zakroužkuj jen jednu odpověď, kterou považuješ za pravdivou. Pod otázkami, kde je volný řádek, se můžeš o problému rozepsat podrobněji.

Pohlaví (chlapec/děvče)

1. Chodíš rád/ráda do školy? Ano/Ne

2. V kolikáté jsi třídě?

3. Chodíš rád/ráda do své třídy? Ano/Ne

A proč?.....

4. Máš ve své třídě dobré kamarády? Ano/Ne

5. Víš co je to šikana? Ano/Ne

Pokud víš, napiš, co si myslíš.....

6. Dozvěděl jsi se o tom, co je šikana, ze školy? Ano/Ne

7. Učila jsi se o tom co je šikana? Ano/Ne

8. Myslíš si, že je u Vás ve škole šikana? Ano/Ne

9. Myslíš si, že jsi ve škole šikanován? Ano/Ne

10. Je šikana shození školních pomůcek z lavice? Ano/Ne

11. Myslíš si, může být šikana pravidelné shazování pomůcek z lavice? Ano/Ne

12. Je šikanování opakované nadávání jednomu spolužákovi? Ano/Ne?
13. Ublížíte, nebo ubližoval ti někdo ze třídy? Ano/ Ne
14. Ublížoval, nebo ubližuje ti někdo ze školy? Ano/Ne
15. Byl/ byla jsi svědkem toho, že někdo ubližoval tvému spolužákovi? Ano/ Ne
16. Nadává, ponižuje, ignoruje, kope, bije, posmívá se ti někdo ve škole? Ano/ Ne
17. Obtěžuje tě někdo ze školy, tak že ti opakovaně píše nepříjemné vzkazy nebo sms zprávy?
Ano/ Ne
18. Svěřil(a) jsi se se svým trápením rodičům nebo učiteli? Ano/ Ne
19. Bojíš se chodit do školy? Ano/ Ne
- Pokud ano tak proč?.....

8. Praktické a etické problémy

Jedním z problémů, které mohou nastat je přístup žáků k dotazníku. Pokud jej neberou vážně, ale pouze bezmyšlenkovitě odpoví na otázky nebo zakroužkují odpovědi bez přečtení otázky, postrádá dotazník smysl. Proto jsem volila některé otázky otevřené pro udržení pozornosti, ale i přesto není možné úplné kontroly.

Dalším problémem může být strach. Jedná se o velmi podrobný dotazník „na tělo“, pokud je zde nějaká oběť šikany, třída může být zaskočena a odpovídat nepravdivě, jelikož se obává odpovědi ostatních a tedy prozrazení agresora.

Celkově je šikana velmi problematické téma, ve většině případů se oběť natolik obává, že v další fázi přejímá vinu na sebe a opravdu věří, že si za to může sám, proto je velmi obtížné šikana vypátrat.

9. Použité zdroje

ŘÍČAN, P. Agresivita a šikana mezi dětmi. Praha: Portál, 1995

KOLÁŘ, M. Bolest šikanování. Praha: Portál, 2001

BENDL, S. Prevence a řešení šikany ve škole, ISv nakladatelství Praha 2003

<http://www.poradenskecentrum.cz/sikana.html>

<http://spp.ippp.cz/download/studijni-materialy/sikana-identifikace-a-moznosti-jejeho-reseni.pdf>

<http://www.detskaprava.cz>

<http://www.minimalizacesikany.cz>

<http://aplikace.msmt.cz/HTM/KTSkolniprogramprotisikanovani.htm>

<http://www.rapsach.cz/skola/sikana.htm>

http://www.fi.muni.cz/~qprokes/pedagogika_new/dodatky_pdf/dotazniky.pdf

<http://aplikace.msmt.cz/HTM/KTSkolniprogramprotisikanovani.htm>